СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 37. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ЛЮТОГО 1949. — No. 37. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 15, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

МЕДИЧНЕ ТОВАРИСТВО ПРЕДЯВЛЯЄ СВІЙ ПЛЯН СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВЯ

Шікаго, 13 лютого. — Американське Медичне Товариство виявило своє предявлення про суспільне здоровя на місце плянованого президентом Труманом суспільного забезпечення здоровя. Предявлення, зголошене в конгресі сен. Джеймсом Е. Мореїем і конгресменом Джаном Дж. Дінджелем, ставить за першу точку покликання до життя департаменту здоровя, на чолі якого мав би стояти доктор медицини з рангою члена кабінету. Такий секретаріят мав би обєднати всі федеральні агенції, які займаються тепер справами здоровя нації, за виїмком відділів здоровя при війську. Програма Медичного Товариства обіймає між ін.: поширення дотеперішньої добровільної шпитальної опіки й створення в кожнім стейті медичного авторитету для призбирування й оружування фондами для медичних цілей. До шпитальної опіки належало б дбати про старців і хронічно недужих; поширення знання здоровя між найширшими колами громатянства і досліди на медичному полі; злука ветеранських медичних агенцій із загальними федеральними агенціями і т. п.

БОЛЬШЕВИКИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ РЕВОЛЬТУ КАЖЕ ДОЛЕС.

Комуністичні провідники по цілому світі, які досі переводили свої пляни для завоювання світу підступними замахами й державними переворотами, тепер намагаються приступити до насилля поневолити світ дорогою революції, як це виявив Джан Фостер Долес у своїй промові на закінчення півріччя в Університеті Пенсилвенія в Філаделфії. Тепер большевики не думають уже над тим, чи треба втримати досішній стан, („статус кво"), тільки над тим, чи знищити його дорогою мирної еволюції, чи насиллям. Увесь світ глядить на Америку як на свою останню допку ратунку перед заливом комунізму, твердив Долес.

ДАЛЬШІ ПРОТЕСТИ ПРОТИ УВЯЗНЕННЯ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ.

З усіх кінців Злучених Держав наспіли вісті про різні маніфестації й зібрання з протестом проти увязнення кард. Міндсенті угорським комуністичним урядом. Кард. Френсис Спелман, який виїхав на зібрання Між - Американського Конгресу Католицької Акції до Гавани, на Кубі, обговорив цю справу на конгресі, тавруючи „протихристиянських тиранів". Під впливом протестів департамент стейту у Вашингтоні підготовляє якийсь далекосяжний дипломатичний крок супроти Угорщини, мабуть у порозумінні з Великобританією. Здогадуються, що Америка покличеться на мировий договір з Угорщиною, в якому міститься запевнення повної релігійної свободи угорським громадянам.

Американські комуністи теж не сплять. Їхній щоденник „Дейлі Воркер", обстоює правність присуду на кардинала Міндсенті, а їхню летучку в цій справі підкидають комуністичні агітатори попід двері кожного мешкання.

БЛИЗЬКО 19 МІЛЬЙОНІВ ВОЄННИХ ВЕТЕРАНІВ

Вашингтон. — Обрахунки з 30 червня 1948 р. виказують, що в тому часі було живих 18,-800,000 воєнних ветеранів у Злучених Державах. Це число зростає тому, що мільйон вояків ще дальше служать при збройних силах і тільки з часом вони покидають військової служби. У теперішньому виказі є 14,900,000 ветеранів другої світової війни, а між усіми ветеранами є 98 відсотків мужчин. В році 1948 число ветеранів зросло на пів мільйона.

ВОЛЕС ДАЛЬШЕ ЗА ПЕРЕГОВОРИ ТРУМАНА ЗІ СТАЛІНОМ.

Вашингтон. — Красвий Екзекутивний Комітет Прогресивної партії звернувся до президента Трумана з зазивом, щоб він послухав мирового предявлення маршала Сталіна і поїхав до нього на переговори для вирівнання непорозумінь між Росією й Злученими Державами. Провідник партії, Генрі Волес, каже, що такі переговори не противляться постановам Організації Обєднаних Держав.

ТРУМАН ТА ЧОРЧИЛ ВИГОЛОСЯТЬ ПРОМОВИ ПЕРЕД ТИМ САМИМ ЗІБРАННЯМ В АМЕРИЦІ.

Білий Дім оприлюднив, що, британський премієр з воєнних часів, Винстон Чорчил приїде до Злучених Держав з кінцем березня і в дні 1 квітня виголосить промову на зібранні Технологічного Інституту Масачусетс. На цім самім зібранні промовлятиме президент Труман, одначе не знати, чи того самого дня, чи іншого. Зібрання має мати назву: Пів-сторічне Зібрання для Суспільних Висновків Наукового Поступу".

АЙЗЕНГАВЕР ГОЛОВОЮ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ.

Вашингтон. — Ген. Двайт М. Айзенгавер, колишній головний командант аліянтських військ підчас другої світової війни в Европі, дістав назначення тимчасового голови генерального штабу оборони Злучених Держав. Тому, що ген. Айзенгавер є президентом університету Колумбія в Ню Йорку, він дістав з університету двомісячну відпустку для виявлення праці у Вашингтоні. Його голос буде другим голосом в справах оборони. Перший голос має секретар оборони, ген. Джеймс Форестал.

СПАЛИЛИ РАДІО-СТАНЦІЮ ЗА „НАПАД З МАРСА"

Умісті Кіто, столиці республики Еквадор, в Південній Америці, товпа людей непала на радієву станцію в будинку газети Комерсіо, підпаля її газоліною й спалила за те, що з цієї станції переводив заповідач фантастичне оповідання про „Наїзд людей з планети Марс." підчас нападу згинуло шість людей. Оповідання викликало переполох серед населення і звідси товпа пішла пімстою на радієву станцію.

Не передбачують зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною

Вашингтон, 13 лютого. — Відповідальні чинники в адміністрації президента Трумана не вірять, щоб тепер прийшло до зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною, не зважаючи на відкликання американського посла з Будапешту, Селдена Чапіна. Після того, як угорський уряд зажадав відкликання домів двох секретарів американської амбасади, а саме Робіна Е. Стюсі і Стефана Кочака, американський уряд зажадав від угорського уряду відкликання Івана Г. Флоріяна, секретаря угорського посольства в Вашингтоні. Коли угорський уряд після того зажадав усунення з Будапешту американського посла Чапіна, департамент стейту покликав негайно Чапіна на нараду до Вашингтону. Одначе дальше не приспішуєть ся цієї справи тому, що Вашингтон не плянує зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною. Між тим департамент стейту пильно студіює справу кардинала Міндсенті, заки почне якусь дальшу дипломатичну акцію.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ В СПРАВАХ КООПЕРАЦІЇ

Ню Йорк. — У неділю 13 лютого з рамені Тов. Українських Інженерів відбулася в авдиторії школи св. Юрія лекція інж. Григорія Йовика, про розвиток українських кооператив і економічного життя в Західній Україні під польською займанщиною після першої світової війни. Референт в дуже приступний спосіб виказав фактами і прикладами, як український нарід своєю власною церквою й організованістю, ступивши на шлях економічної самостійности, узяв свою долю у власні руки. Він висловив надію, що таким шляхом прийде до відродження нації в недалекому майбутньому. Голова товариства, інж. Володимир Богачевський, говорив про завдання організації Товариства Українських Інженерів, у якому досі згуртовано 62 члени і заново дальшу низку рефератів на економічні теми. Д-р С. Демидчук, який був у президії зібрання, звернувся до представників товариства з запитанням, чи між ними є фахівці в справах рільничої кооперації. На це дав притакуючу відповідь інж. Йовик. Після того предсідник говорив про потребу складення пляну української земельної кооперативи в Злучених Державах і поставив прохання, одобрене зібранням, щоб Товариство Українських Інженерів зайнялося обробленням такого пляну і прийшло з ним перед якесь прилюдне форум. На лекції було приявних понад 200 осіб.

АМЕРИКА НЕ ЗАЛИШИТЬ ЯПОНІЇ

Токіо, 14 лютого. (ЮП) — З високих джерел американського управління дали Японії запевнення, що Америка не залишить своїх зобов'язань до цієї країни на випадок війни зі Советами. Це запевнення видано у в'язку з пресовими повідомленнями, що Америка готова перевірити своє стратегічне положення в Японії і на випадок війни залишити їй самій весь тягар боротьби проти Советів.

НАСТУП НА ЛЮТЕРАНСЬКУ ЦЕРКВУ В МАДЯРЩИНІ

Відень, 14 лютого. Зв'язану зі засудом кардинала Міндсенті большевицьку акцію проти Католицької Церкви вважається почтком генерального наступу большевиків на християнство взагалі, як головного ідеологічного противника. З Мадярщини тепер повідомляють, що большевики там почали заходи, щоби цілком підпорядкувати собі місцеву Лютеранську Церкву, з метою використати її насамперед проти Католицької Церкви і опісля й її саму знищити.

ЗУАДК може в цьому році переселити 40,000 скитальників

ІНТЕРЕСНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГОЛОВИ З.У.А.Д.К., АДВ. І. ПАНЧУКА, З ЙОГО ПОЇЗДКИ ДО ЕВРОПИ

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет зі своєю централею у Филаделфії та зі своїми місіями в Німеччині і Австрії наладнав апарат і працю, при допомозі яких можна б переселити в цьому році 40,000 українських скитальників, якщоб американсько-український загал виставив таку кількість завірень для нових імігрантів — твердить голова ЗУАДК адв. Іван Панчук, який минулої суботи вернувся з Европи. Адв. І. Панчук їздив до Женеви на конференцію Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) і при тій нагоді відвідав центри української еміграції в Німеччині і відбув інспекцію місцевих місій ЗУАДКомітету. Він твердить, що наладнаний адв. Романом Смуком апарат місії ЗУАДКомітету в Німеччині може тепер полагоджувати понад 200 еміграційних „кейсів" кожного дня, охоплюючи ними приблизно 500 осіб. Цю працю ЗУАДКомітету здобула йому великий авторитет не тільки серед українських та інших скитальників, але теж і серед найбільших інших добровільних допомогових агенцій та велике признання від міжнародних і американських властей. Місія ЗУАДКомітету працює та полагоджує справи переселення не тільки до ЗДА, але й до інших країн, головно до Канади, Австралії та Аргентини. Під цим оглядом місія тісно співпрацює з ІРО та відповідними урядовими представниками. В переходовому таборі в місті Грови коло Гамбургу адв. Панчук застав 240 українців, які старанням ЗУАДКомітету виїдуть до Аргентини. Разом з тими, що вже дожидають на виїзд до ЗДА і Канади, в цьому таборі між усіми національностями українці творили одну третю частину, отже абсолютну більшість, що треба завдячувати власне ЗУАДКомітетові та його европейській місії. Европейський відділ урядової американської Переселенчої Комісії дуже цінить працю нашого Комітету та його місій, з огляду на точність та солідність. Адв. І. Панчук підкреслює великі заслуги в цьому керівника европейської місії цього Комітету, адв. Романа Смука, його співробітників з Америки, Василя Гіни та Юлії Коник, як теж усіх місцевих 41 співробітників, що дуже щиро, напоролегливо і вміло виконують свої завдання. Теж дві нові співробітниці, які тількищо прибули з Америки, там швидко входять в темпо і характер праці. Адв. Панчук підкреслює необхідність висилки дальших співробітників ЗУАДКомітету до Европи, бо місцеві, силою обставин, не можуть мати скрізь такого доступу і впливу, як їх мають американські громадяни.

(Докінчення на стор. 4-тій)

„МАРІН ДЖОМПЕР" ПРИЧАЛИТЬ В СЕРЕДУ АБО ЧЕТВЕР

Филаделфія, 14 лютого. Канцелярія ЗУАДКомітету одержала телеграфічне повідомлення, що заповіджений на завтра до Ню Йорку транспорт нових імігрантів на пароплаві „Марін Джомпер" задержаний бурею на морю і причалить до порту не скорше як в середу або четвер. Хто одержав від ЗУАДКомітету повідомлення про приїзд рідних чи знайомих цим транспортом і бажав би їх привітати в порті, хай найрадше в середу рано провірить на передостанній сторінці Ню Йорк Таймс-у дату приїзду корабля, бо ЗУАДКомітет вже не буде розсилати окремих повідомлень. В доповненні попередних інформацій про цей транспорт подається, що ним приїжджає не 96 тільки 100 українців Імена чотирьох дальших є: Бурачок Осип та Нагірний Дмитро, Ольга і Богдан. ЗУАДКомітет знову пригадує необхідність переслати йому відповідну суму на покриття коштів переїзду нового імігранта з порту причалу до місця призначення.

КОНСИСТОРІЯ В СПРАВІ КАРД. МІНДСЕНТІ

ПАПА ЕКСКОМУНІКУВАВ ВСІХ СПРИЧИННИКІВ І УЧАСНИКІВ ЗАСУДУ КАРДИНАЛА.

Рим, 14. лютого. — Сьогодні у Ватикані відбувається таємна консисторія Святої Колегії Кардиналів, склкана папою Пієм XII. в справі большевицького засуду на досмертну тюрму кардинала Йосипа Міндсенті в Будапешті. На ділі в консисторії немає нічого таємного, бо звернення Папи до цього церковного сенату буде опісля надруковане в офіціяльному ватиканському органі, Осерваторе Романо. Безпосередньо перед консисторією, минулої суботи Свята Консисторіяльна Конгрегація видала декларацію, в якій екскомунікується всіх тих, що брали яку-небудь участь в процесі та засуді кардинала Міндсенті.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОГОЛОСИЛИ ‚СТАН ГОРЯ' ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

КОМУНІСТИ ПОЧАЛИ ІНТЕНЗИВНУ ПРОПАГАНДУ ПРОТИ АМЕРИКИ; ВОЄННЕ БОМБАРДУВАННЯ НАЗИВАЮТЬ „ЗВІРСТВОМ ПРОТИ НАРОДУ".

Берлін, 14 лютого. — За посередництвом своєї німецької п'ятої колони большевики почали в Німеччині генеральну пропагандивну кампанію проти Америки, проголосивши в цілій „стан національного горя" та обвинувачуючи Злучені Держави, що вони знову підготовляють війну й на все хотіли б задержати поділ Німеччини. Орган совтської армії зі свого боку задумав розпалити ненависть німців проти західних союзників, обвинувачуючи Америку й Британію, що їх повітряне бомбардування Німеччини під час війни, яке врятувало теж Советський Союз від смерти з рук його гітлерівського союзника, було „звірством проти німецького народу". Німецьке п'ятиколонне управління совєтської зони, т. зв. Німецька Народна Рада, закликає всіх німців до „руху спротиву" в цілій країні проти західних союзників. Подано до відома плян цеї генеральної пропагандивної війни проти західних союзників, скликаючи по всіх місцевостях совєтської зони і в совєтському секторі Берліна „мирні демонтрації"; по всіх місцевостях мають бути порозвішувані великі плякати, [illegible] „мирні зусилля" Совєтського Союзу та про „американську рішучість спровокувати нову війну". В перших пропагандивних совєтських „бомбах" говориться, що „стан горя" перестане існувати в Німеччині тільки тоді, як західні союзники відкличуть п'ять своїх головних застав, наложених німців, іменно: продовжування ними окупації; контролю Рурщини; окупаційний стан; поділ німецької території та постійну контрольну раду. Рівночасно з достовірних німецьких джерел повідомляють, що досі большевики в своїй зоні інтернували в гітлерівських таборах смерти около 250,000 німців, з чого вже майже половина згинула.

ЗАХІДНА ЕВРОПА ГОТОВА ДО ОБОРОНИ.

Лондон, 14 лютого. — Одинадцять місяців після того, як міністри закордонних справ Британії, Франції, Бельгії, Голяндії і Люксембургу заключили в Брюсель спільний оборонний союз, встановляючи спільну організацію оборони, ця організація сьогодні вже є дійсністю в усіх своїх подробицях. Якщоб завтра мала почат ися в Европі війна, ці союзні країни виступили б з одним оборонним пляном і під одною командою. Плян оборони розроблено в подробицях, від мобілізації починаючи, а на постачанні й тактичних операціях кінчаючи. Негайно після підписання Атлантійського пакту, частиною цего пляну стануть теж американські війська в Европі. Докищо Злучені Держави мають при спільному західно-европейському штабі своїх „спостерігачів" [illegible] ролю Америки в спільній обороні, хоча її подробиці мають бути встановлені після підписання Атлантійського пакту.

НОРВЕСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІДБУДЕ КОНФЕРЕНЦІЮ З БЕВИНОМ.

Лондон, 14 лютого. — Сьогодні тут має відбутися конференція міністра закордонних справ Норвегії, Гальварда Лянге, зі секретарем Бевином в справі участи Норвегії в Атлантійському пакті. Лянге був минулого тижня у Вашингтоні в тій самій справі. Від керівника закордонної політики Британії він хоче довідатися про можливості і користі для Норвегії з її участи в тому пакті й опісля предложить цілу справу норвеському урядові та парляментарному комітетові закордонних справ. Вважається, що хоча Британія бажала б участи Норвегії й Данії в цьому оборонному союзі, проте вона не буде робити під цим оглядом жадного напору. В Лондоні перебуває теж міністер закордонних справ Туреччини, що теж відбуде з Бевином нараду в справі спільної безпеки.

ЧЕРГОВА ПОРАЗКА БОЛЬШЕВИКІВ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 14 лютого. — Грецькі большевики в силі около 4,-000 партизанів були задумали здобути місто Флоріну біля югославського кордону, задумавши, правдоподібно, проголосити там столицю „демократичної Греції". Наступ большевиків відбито, при чому вони залишили на полі бою 216 вбитими, а 264 попало в полон. Урядові війська ведуть ще очищувальну акцію на північ від міста.

ЧЕСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ СУДИТИМУТЬ ВОЄННОГО ГЕРОЯ.

Прага, 14. лютого. — Чеська комуністична преса повідомляє, що в найблищий четвер стане в Празі перед „народним судом" ген. Карель Культваср та 12 інших осіб, обвинувачених в „шпигунстві" і „зраді". Ген. Культвасер є відомим героєм чеського повстання в Празі проти німців.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВКЛЮЧЕННЯ АФРИКАНСЬКИХ КОЛОНІЙ В ОБОРОННИЙ ПАКТ.

Париж, 14 лютого. — З поінформованих джерел тут заявляють, що французький уряд обстоює думку, щоби її території в Північній Африці були включені в Атлантійський оборонний пакт. Подібні думки висловив вчора на одному зібранні ген. де Голь, вважаючи, що без французьких африканських колоній західна оборона не була б завершена.

ВІДСТАВКА ФРАНЦУЗЬКОГО МІНІСТРА.

Париж, 14 лютого. — Французький міністер справедливости і рівночасно заступник премієра, Андре Маріє, зрезигнував зі свого посту з огляду на стан свого здоров'я. На його місце іменовано народного республиканця Роберта Лекурта.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1136 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ФАКТ, НАД ЯКИМ ВАРТО ЗАСТАНОВИТИСЬ

Большевицька газета — „Українські Щоденні Вісті" — як минулими роками так і цього року веде пресову кампанію. Хоче зібрати на видавання часопису в біжучому році додатково $40,000. Газета ця переконана, що коли вона минулого року зібрала на ту саму ціль ще більшу суму, то безсумнівно збере цього року теж і сорок тисяч. Ми теж певні, що ця сума буде зібрана. Бо як не бути певним, коли читаємо в числі з 9. лютого цього часопису, що от в місті Рачестер на „бенкеті" зложили „читачі газети і друзі" на пресовий фонд УЩВістей $1,600. Про подібні „успіхи" повідомляють дописі теж й з інших міст, як з Шікаго, Филаделфії, Ню Йорку і т. д. До цього ще додамо, що в списах жертв бачимо поважні суми на сотні долярів від поодиноких осіб, зокрема бизнесменів.

Усі ми знаємо, що це за газета отсі „Українські Щоденні Вісті". Їхні „вісті" писані вправді українськими та американськими буквами, але дух їх — кремлівський. Не віє з цеї газети добром ні для Америки, ні для України; ні для американського робітника, ні для українського; ні для американського способу життя і думання, ні для українського. Це газета, що прихвалює ввесь час кайдани, що в них закований український нарід на рідних землях та готовить подібні кайдани для жителів цеї країни, в тому і для американських українців. Вона обороняє тоталітаризм, кремлівську диктатуру, що терором держить у своїх лабетах сотні мільйонів людей, в тому і десятки мільйонів українського народу, а тепер посягає ще й по західні демократії, в тому і по Америку.

На піддержку дальшого існування ось такої газети складають в Америці в сучасну пору, як бачимо, по $40,000 річно. Складають їх головно особи, що мають бути українського походження. Складають у часі, коли вони читають раз-у-раз про совєтську шпіонажу та інші речі, які наглядно доказують, як ворожо відноситься Кремль до цеї країни. Складають тоді, коли в цілім світі зачинає формуватись стихійно спільний проти-комуністичний фронт, бо всюди зачинають добачувати, яким великим нещастям є комунізм для усіх країн і народів для усього людства. Складають тоді, коли там, на українських землях, рідні наші браття і сестри в сумі й тривозі, чи їх не посадять наступного дня в тюрму або не вишлють на Сибір на невільничу працю, куди вже запроторено мільйони українців.

В таких обставинах, як сказано, УЩВісті збирають річно $40,000 на свій пресовий фонд. Їхня пресова кампанія, не наша справа. Як бизнес вона нас не обходить і з цього боку до неї не мішаємось, ні до тих, що жертвують. Нас тільки обходить політичний і національний бік справи. І дивує нас, як це мала група засліплених фанатиків, що не можуть ніяк побачити правдивого світла, може складати розмірно великі жертви на ширення неправди і неволі. Бо чому ж тоді велика група добрих, розумних, демократично вихованих людей не може здобутись на щось подібне? Так багато в нас різних потреб, стільки треба праці на культурному чи політично-інформативному полі, щоб розголосити українську правду, а так мало в нас матеріяльних засобів до цього. Чому? Бо взагалі мало в нас жертвуючих людей, а ще менше щедро жертвуючих, з щирого серця і повної кишені.

Чи не пора перевести ревізію — і то основну — теж і в цьому напрямі?

ЯК Є З БЕЗРОБІТТЯМ?

Управа залізничого підприємства Ню Йорк Сентрал Систем оповіднила, що дає „хвилеву відпустку" 8,100 робітникам у заводах для направи возів і локомотив. Попереднього тижня друга велика залізниця, Пенсилвенія Рейлровд Компані, післала теж „на відпустку" 2,500 робітників, які працюють при втриманні залізничого виряду.

Обі залізниці пояснюють відставку робітників недостачею бизнесу, тобто зменшенням приходу. У Нюарку, в стейті Ню Джерзі, підприємство виробу печей, Нюарк Стов Компані, відставило 300 робітників в заводах і бюрах в додатку до відправлених 600 робітників перед шости тижнями. Це підприємство є частиною великого торговельного підприємства, звісного під назвою „Сірс Робек енд Компані", яке є найбільшим підприємством дрібної торгівлі в Америці. Для вияснення, чому тільки робітників відправлено, екзекутива дає тільки загальне вияснення: „Нема замовлень. Попит вирівнявся з кількістю виробів", тобто сталося те, що говориться в економії про правило „постачання й попиту" — „сопляй енд діманд".

Відставлювання робітників від праці в підприємствах не є нічим новим, а типовим серед американських відносин. Це є, так сказати б, нормальне явище, але таке, яке вважається нездоровим. Відправлюванням робітників інтересуються не тільки самі робітники, але теж і підприємці, зокрема ці, у яких ще йдуть роботи повним темпом. Вони хочуть знати, які їм пляни робити на майбутнє, бо буває, що спинення праці в одним підприємстві мусить спинити працю в інших. Коли, напр. не добудуть в одним джерелі сировців, мусить бути здержана продукція в тих фабриках, що від них залежні.

Федеральний уряд утримує коштом мільйона долярів річно аж три різнородні агенції для призбирування статистики безробітних з цілої країни. Вони всі тепер згідні в тому, що безробіття зростає, одначе, коли прийдеться до практичних питань, а саме, кого відправляють, в яких родах підприємств і в яких околицях — не можуть дати потрібних виясень.

Федеральні бюра праці, які існують під спільною назвою Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис, тому, що до них голосяться по безробітну платню робітники, що відправлені з роботи. Ця Служба спостерігає, що в половині місяця січня цього року зголосилося 1,944,930 осіб по виплату обезпечення на випадок безробіття, тобто вже таких, що побирали обезпечення мин. тижня, і свіжих. Від попереднього тижня прибуло округло 54,100 нових безробітних. В тому часі за минулий рік було 1,202,400 безробітних, які побирали безробітну винагороду. Одначе Федеральна Служба Праці не веде статистики, з яких родів праці ці безробітні походять і тому не можна знати, які підприємства зменшили свою продукцію в біжучому році.

Друга статистика безробіття, ведена в Бюрі Статистики Праці виказує, що від середини листопада до половини грудня 1948 р. змаліло число робітників у фабриках на 207,000. Одначе вона виказує, що безпосередно перед Різдвом зросло загальне число осіб зайнятих працею. Це тому, що торговельні підприємства приймають на той час багато людей до обслуги. Чи ці сезонові торговельні робітники походять з таких робітничих груп, що покинули працю в фабриках, не знати.

Бюро Цензусу, яке стоїть під наглядом департаменту торгівлі, у свойому звіті з 7 січня 1949 р., виказує, що в першим тижні грудня 1948 р. число зайнятих працею змаліло на 400,000 в порівнанні з тим самим часом в минулому році. Одначе тому, що Бюро Робітничої Статистики обраховує загалом усіх затруднених, між якими є й фармері, то ці цифри ще не є показчиком зростаючого безробіття, бо узимку фармері взагалі мало працюють.

Урядові кола не є переполохані збільшенням числа безробітних осіб, одначе й не закривають факту, що число безробітних впродовж останніх тижнів постійно росте. Вони признають, що підприємці, і загалом бизнесовці, заваюють урядові бюра запитами про причини такого явища. А вже юнійні провідники — то справді не дають урядові спокою і домагаються вияснення цього положення. Навіть і члени таких урядових агенцій, як Президентська Рада Економічних Дорадників, звертаються з такими запитами, бо ця рада складає свої пляни і хоче знати, які звіти подати президентові й різним урядовим агенціям, а коли зайде потреба, то й усьому населенню.

Цікаву замітку оприлюднив департамент торгівлі з кінцем минулого тижня. Як тільки появилися в грудні минулого року вісті, що тижнева платня робітників і місячні нагороди різних службовиків почали маліти, так негайно після того зросло число зголошень на безробітну платню. Сказано теж, що загальна сума виплачених платень в місяці листопаді в 1948 р. виносила $137,300,000,000 в порівнанні з $138,000,000,000 в грудні 1947 р., одначе особисті приходи працюючих людей не змаліли, бо звичайно в грудні приходять ще бонуси і різні дивіденди та відсотки від вкладених грошей.

Коли зібрати усе те докупи, то справді не можна зрозуміти, чому росте число безробітних. Оприлюднення вістки, що Злучені Держави хочуть поставити радарний паркан для остороги населення перед нападом з повітря, може тільки пригадати на можливість різних перемін у підприємствах для оборони. Це знову викликає хвилеве безробіття, яке появляється на переміну то в одній, то в іншій околиці.

Сем. Старко.

ПАН ЧИ ХАМ

В нашій мові цивілізованого світу, слово пан стало звичайним і буденним, як перше-ліпше слово хатного вжитку. Воно стало загально вживаним. В однаковій мірі його вживають в урядовій і приватній мові, як також і в чемнім звертанні чи у вульгарній лайці. Ним підкреслюють культурну і матеріяльну зверхність одного над другим; і часто ним висловлюють злобу і призирство до свого напасника. Його вживають автоматично, не надаючи йому його змісту, воно стало необхідною приставкою до прізвища, часто заміняючи його.

Таким чином слово пан, як поняття, що визначає певну категорію людей, і, як форма звертання між людьми, втратило своє первісне значення, воно набрало нового змісту. В наслідок соціяльних потрясень, воно, так би мовити, модернізувалося, зазнало грунтовної метаморфози.

Якщо так, то, тоді, логічно виникає питання: чому саме? Хто ж був тоді колись паном і хто такий є той сьогоднішній пан? І далі, якщо слово пан означає не тільки форму звертання між людьми, а і окрему категорію їх, то хто ж тоді може бути ним?

Всі ці питання можна ж було сформулувати по іншому, питатись, наприклад: чи людство в свойому розвиткові зазнало змін? Чи можна ділити людей на категорії? А якщо так, то які ж тоді категорії існують?

Для вияснення цих питань потрібні були б поважні студії, і, ширші публікації, побудовані на філософських засадах. Та ми не ставимо собі такого завдання. Це справа науки. Нас цікавить тільки одне: чи поняття пан сьогодні є тільки формою звертання людини до людини, чи воно має ще й інший, глибший зміст? Нас цікавить, що має означати це слово, яким ми величаємо всіх підряд. І нарешті, що ми розуміємо під цим поняттям?

Ще раз скажемо, що цим поняттям тепер користуються всі. Всі його вживають у звертанні і всіх ним називають. „Паном" величаємо ми когось, — „паном" титулують і кожного з нас.

Колись, ще на зорі суспільного розвитку, „панами" називали людей, що володіли іншими людьми, як також і тих, що мали певне багатство та займали провідне становище в суспільстві. І, звичайно, в силу свого привілейованого стану і багатства, тодішній пан був у тому суспільстві панівним, тобто він диктував свою волю іншим. Це був пан — володар, його воля — влада і закон для інших, для простолюду. Зрозуміло, така станова різниця мала свій відбиток і на формі звертання між людьми цих станів. Титулом пан селянин, наприклад, чи ремісник не користувалися. Їм давали інші, часто навіть образливі, назви. Так було в суспільстві, де людина принижувалась і визискувалась іншою людиною, скажімо, в суспільстві з деспотичним чи абсолютно монархічним режимом.

Та з розвитком суспільних відносин поняття пан в свойому значенні теж зазнавало певних змін. З демократизацією суспільства і воно також набрало демократичного змісту. Пан поширилось і на простолюддя. І коли за абсолютно монархічного устрою воно було монополією багача-володаря чи провідника, то за демократичного воно стало визнавати в першу чергу гідність людини і стало невідємною ознакою її свободи. І насправді, вживаючи цей титул тепер, ми підкреслюємо шляхетність кожної людини, цим титулом ми висловлюємо повагу до інших, ми передаємо ним прийняті людством форми чемности і норми поведінки і, нарешті, величаючи когось цим поняттям, ми вже цим самим виявляємо до нього свою повагу, довіря і щирість. Слово пан розуміємо як людина-пан. Так розуміється це поняття сьогодні. І так воно є і насправді. Тому коротенький підсумок був би такий: пан визначає шляхотність людини.

І ось після цього кожному, хто поверхово сприйме це визначення, підкрадеться сумнів: як же так? Хіба всі люди пани? Хіба не носять цей титул і асоціяльні елементи? Адже, злодії, обманці, вбивці та інші злочинці теж носять його. Хиба можна говорити про їхню шляхотність?

Із цього напрошується логічний висновок: люди, як духово-моральні істоти, поділяються на категорії — люди високо моральні й соціяльно позитивні елементи з одного боку й аморальні та соціяльно шкідливі з другого. Ці категорії становлені самим життям. І тут, як бачимо, ми зустрілися з другим поняттям, правда, офіційно не прийнятим, що займало своє місце в людському лексиконі. Це є хам.

Поняття хам не зазнало еволюції. Як визначало воно людей, що порушують норми людського співжиття раніше, так залишилось воно і тепер.

Хам, якого можна ще назвати соціяльним паразитом, шкідливий особливо в громадському житті, куди він найдужче пхається. Прогляньте тільки ближче до суспільних відносин. Ви побачите його скрізь. Його чути всюди. Він завжди всіх критикує, патетично викрикуючи виголошує довжезні промови, говорить на зборах без кінця і часто забуває про що говорить. Він завжди вносить якісь резолюції й завжди протестує. Він знає тільки себе і „своїх". Поза цим для нього більше нічого не існує. Для нього не існує історично-національна традиція, не існують вироблені в процесі суспільно-історичного розвитку порядки, форми і норми поведінки, для нього не існують заслужені державно-політичні мужі, не існує також наука чи досвід практики. Він все робить на свої руки, або так, як йому наказують. Він не має своєї думки. Він не говорить, а кричить і то говорить не тільки від себе, але обовязково в імені всіх, від імені цілої нації. Він сам може усе створити, навіть уряди, не говорячи вже про партії чи громадські організації. Він є амбітним і мстивим, а в боротьбі за свою власну амбіцію він здібний на все, аж до підлоти. Шантаж і доноси, терор і угроза, провокація і компромітація, брехня і підлабузництво, його улюблені методи завоювання впливу і престижу.

Це є хам. І що прикро, за ним, за отсим хамом, не видно і не чути пана. Проте це ще не значить, що пан зник, що він більше не існує.

Ні, пан не зник. Він ще живе. Живе серед нас, селян, робітників і інтелігенції. Цей пан, що означає тепер людину, шляхетність якої визначається не по її походженні чи соціяльному стані в суспільстві, а по її, як людини, якостям. Це людина, перш за все свобідна. Це людина, що має свобідні думки і свобідну поведінку, людина, що не піддається впливові чужих думок і не навязує своїх; це людина, що не посягає на свободу життя і думок других; людина, що не мириться з рабством сама, ненавидить його також і в других. Сьогоднішній пан — це людина добра і чесна, тактовна і чемна, тиха і скромна, людина, що любить правду, що шанує свою і взагалі людську гідність. Колись той пан-людовласник, пан-володар, панував всилу свого соціяльного положення, а цей пан нашого часу в силу своєї особистости, високих здібностей і високої культури. Отже пан живе, а якщо він не панує, то буде панувати. Бо пан є вічний, так, як вічний є дух людський.

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

26)

Кримський говорив і то безконечно. Ольга зачаровано слухала. Власне зачаровано. І коли він десь там, сказавши безліч, зупинився, Ольга йому сказала. — Кримський. Я вас дуже добре зрозуміла... Лайте мене і гнівайтесь на мене... Я всього маленька учителька, а ви велика людина з талантом...

— Олю! Ви герой! — викрикнув Кримський і знов упав на коліна, обняв її ноги, сховав своє обличчя у її пелені... по хвилині вже вона зірвалась. — Кримський! Кримський! що з вами? — схвилювалась Ольга. Він звівся, відійшов набік, сів, і повільно сказав: — Нічого дівчино! Я тільки плачу... Я страшенно стривожений, піднесений. Я приїхав сюди, і мені здається, що все тут не так, погано і що все я сам мушу перейнакшити. Однак ви мене вчите... Ви, Ольго. І Селегій. І Ворон... Мені якраз прикро, що я так мало їх розумію...

Прийшов з низу Лукач, і сцена мусіла закритись. Кримський пішов проводити Ольгу. Було вже пізно. Вони йшли в напрямі станції. Вона вертається поїздом до Буштина, бо завтра в осьмій уранці мусить бути в школі... Подаючи на пероні руку, Ольга сказала: — Ми, Кримський, з вами квіти... А чому — скажу іншим разом... Завтра до вас зайду. Чекайте мене в сьомій у Зимовнику.

Лукач був дома. Високий, худий, з купою чорного волосся і побліском сухітника в очах. Сидів на стільці, у грубці топилось і булькотів закопчений чайник. Кримський увірвався, мов бомба.

— Здоров! Це чудово! Тепло і чай. З приємністю вип'ю чашку! — швидко сказав він, скинув пальто і старанно повісив його на раменка.

— Ну, я дивлюсь — бубонить Лукач, — холод, непорядок... Я пішов, покликав Олену ,взяв дров... А де тебе носить?

— Носить, голубе... Ех, і носить!... Маю вже примадонну. Є, голубе... Хочу тобі сказати, що мене беруть чорти, коли думаю, що тут має бути тільки отой паскудний театр, що є. Не може бути! Не може бути! Треба тільки часу. Треба знати людей. І знайдемо! Ти бачив її? Бачив ти її сьогодні? Вона витримала шквал моєї люті і не образилась. Це талант, це тільки талант. Мені здається, що я сьогодні зробив якесь відкриття... Ти знаєш, Василю, — звернувся він рвучко до Лукача. — Я ще можу закохатись. Я ще не зовсім кальоша. Я ще захоплююсь... Тридцять вісім років. Ах, чорт. Тачаник, чека, Ланцут, празькі сутерини, і от я все таки гімназист п'ятої кляси Миколаївської гімназії...

Кримський урвав мову, але тільки на мить. — Хочу зробити з неї артистку. Не дам її Роговому. Той цинік зробить з неї коханку і викине. Ех, коли б скорше прибув Демо Довгопільський...

— А це ще хто? — бубонить Лукач.

— Артист. З Парижу. Я його не знаю, а тільки чув... Він мені потрібний, мов сіль... Для балету...

Лукач слухав, кліпав глибокими очима і даремно намагався прорватись до мови. Кримський бризкав словами, вони летіли і блищали, мов іскри.

Ага! От воно... Думав я, для кого це мешкання... — пробубонів Лукач, що обіймав становище квартирмайстра Січі. — У одного мадяронського адвоката, там, мешкає Роговий, вдалось вирвати мені кімнату... Це напевно для того Довгопільського... Я сьогодні знайшов три мешкання — для доктора Галана...

— Доктор Галан приїхав? — швидко спитав Кримський.

— Не знаю. Мав приїхати...

— Браво! — викрикнув Кримський.

— Але де його чорти ті примістили? Таку людину... Мушу знайти йому щось більш підхоже...

Вони почали пити чай. В кімнаті душно. Кримський відчинив вікно... Попивши чаю, Кримський почав тихим, але рівним і правильним голосом:

Розпрягайте, хлопці, коні,
Тай лягайте спочивать...

Йому підтягнув баском Лукач, і вийшла степова пісня. Степ, зорі, простір... Шкода, що так мало дихання у стомлених грудях...

Продовження історії пана у твердому капелюсі.

Доктор Галан прокинувся. У кімнаті півтьма. Гавкіт собак і крик курей приводять доктора до свідомости. Він не в Празі на Мальвазінках, а в Хусті. Котра година? Простягнув руку за своїм старим, ще з Петрограду, „дексом". Сьома година. Ще можна полежати. Лежить занурений у пухку перину горілиць, і в голові проходять чергою спогади. Нічого дивного. Так видається, ніби прийшов час... Щість десятків років минають в погоні за міражем, що стоїть перед його очима ще з часів дитинства. Перегортаються сторінки книги життя, повної пригод, неспокою, боротьби і поразок. Міста і села України. Її схід, її захід і всі сторони світу. Ідеали бурхливої молодости з їх поняттями свободи, чести, обов'язку. Ув'язнення і мандри з місця на місце просторої імперії. Розвальна, хаотична Москва, стрункий кам'яний Петроград, ліси і озера Фінляндії, золотінь і пристрасть кримських берегів — півні, південь, схід і захід, похід часу і простору з огненними смолоскипами революцій, що потрясають планетою та вивертають з коренем традиції й закони тисячоліть.

(Дальше буде).

Українські Справи в опінії польської еміграції

(З Бюлетену ресорту преси та інформації Виконного Органу У НРади).

Між польськими голосами в справі кордонів між Польщею і Україною особливу увагу має лист міністра закордонних справ польського екзильного уряду Адама Тарновского до головного редактора литовського часопису Жібуріаі (Авгсбург, 11.IX.48 р. ч. 42.). Адам Тарновскі заявив: „Польський уряд відкидає безоглядно лінію визначену в Европі як східню границю Польщі. Східна границя Польщі з Росією була усталена компромісовим ризьким договором. Російський уряд не оспорював тієї — границі аж до часу тайного совєтсько-німецького порозуміння, спрямованого проти Польщі в серпні 1939 р. Теперішня границя Польщі з Росією, зрештою неправильно прозвана лінією Курзона, лише малощо різниться від границі усталеної Молотовом і Рібентропом, як лінії відмежування полос німецько-російських впливів. Порозуміння Молотов - Рібентроп змагало до знищення не лише держави, але також і польського народу. Що торкається інтересів мешканців східніх земель Річипосполитої непольської національности, то очевидно, їхні інтереси **повинні** бути вповні забезпечені в той спосіб, щоби запевнити можливість **гармонійного співжиття всіх** мешканців Польщі".

Офіційне становище польського екзильного уряду цілком покривається зі становищем Стронництва Народового. В постановах з'їзду тої партії, що відбувся в травні 1948 р. в Лондоні читаємо (Мисль Польска, червень 1948):

„Річпосполита польська не може вийти зі світової війни, в якій брала участь по стороні свободи і цивілізації, поменшеною союзниками на майже половину передвоєнної її території, на якій залишилися мільйони її вірних громадян. Польські східні землі з такими осередками творчости польського народу і його цивілізації, як Львів і Вильно, придбані не силою, але працею багатьох поколінь і боронені їхньою кров'ю, не можуть бути предметом торгів і заміни. Ризька границя була висловом договору і компромісу між Польщею та її східніми сусідами, і була признана великодержавами. Неспровоковане насильство, доконане супроти польського населення східніх земель, не може бути підставою втрати наших прав. Землі ті разом з цілою Польщею творять одну географічну цілість, оперту на лук Карпат. Східня границя Польщі є одною з підстав політичного порядку в нашій частині світа і її нарушення викличе глибокі й тривкі забурення в цілій европейській системі. Ніяка східньо-европейська сила не повинна бути допущена до панування над карпатськими переходами і до контролі тим шляхом Польщі і держав наддунайських".

Зовсім маргінесовим є уступ, в якому говориться, що „для народів середньо-східньої Европи є також важне, щоби на теренах обнятих 1939 р. границями Совєтського Союзу запанувала — по визволенні з комуністичного ярма — пошана підставових прав одиниць і народів". Наведене речення не означає, що польські націоналісти висувають програму розчленування Росії національним принципом.

Для тих кіл рівноважником російської потуги мала б бути Америка, яка в добі новітньої техніки, ставши сусідом Росії через Арктику і Пацифік, має інтерес в тому, щоби спинювати експанзію Росії. Войтіх Васютинский пише в Мисьлі Польской (січень 1948, ст. 9): „З огляду летунської мапи Росія має сильного сусіда — Америку. Не ту давню Америку, що сусідує з нею лише в одній далекій точці через пролив Берінга, але нову Америку, котра висить над Росією від Петсама до Петропавловська і окружає її від Петропавловська до Дайрена і від Петсама до Стамбулу". Загрожена таким новим могутнім сусідом Росія здається речникам Стронництва Народового зовсім нестрашною. В іншій статті в тім самім журналі той самий Васютинский пише (березень 1948, ст. 9): „Чим Росія (загрожена Америкою — прим. Ред.) буде слабшою, тим більше буде потребувати невтральної Польщі і тим легше погодиться на ризьку границю".

Цілковита орієнтація на Америку це основа тої польської політичної думки. При тому та орієнтація бере під увагу тільки Польщу, а зовсім не звертає уваги на Україну, Білорусь чи Кавказ. Васютинскі пише: „Тяжко, напримір, уважати реальним погляд, — (Мисль Польска, березень 1948, ст. 8), що можна відібрати від Росії Україну, Білорусь, Кавказ і балтійські краї, дати їм якусь поміч, зв'язати в якийсь спосіб з Середньою Европою і що такий стан буде тривати. В теперішньому стані, Росія має поза тими землями досить великий людський і господарський потенціял, щоби бути великою потугою. По століттях панування над ними знайде вона сильнішу п'яту колону ніж денебудь в західньо-европейських краях і то п'яту колону не конче комуністичну. На те, щоб вона не відзискала відібраних земель, мусів би уважати хтось дуже сильний і дуже чужий. Ним не може бути ніяка середньо-европейська федерація, бо буде до того заслаба. Не може нею бути також ніяка европейська федерація бо Росія ту федерацію розсадить, хоча б через порозуміння з німцями.

„Росія, — читаємо там дальше, — перестала би бути великою державою, коли б її забрати не лише Україну і Кавказ, але цілу Азію, від Казахстану до Манджурії. Таке розбиття Росії могло б бути успішним, але це було б величезне діло, що вимагало би зусилля найбільших політичних і господарських сил світу протягом довгих літ. Тільки ЗДА при допомозі Европи могли би взятися до того діла. Чи вони схочуть? З усього, що написано про Америку і її політику, виходить відповідь негативна".

„Американська політика, продовжує дальше п. Васютинскі, може в тому чи іншому стані проклямувати відірвання України і інших країв від Росії без наміру цілком занятися на довгі роки справою ліквідації російської імперії. Це буде протиросійська диверсія. Одначе вона не буде означати, що Америка хоче в майбутньому вжити великих сил на те, щоби вдержати свої твори. Радше вона лишить їх власній долі, а та доля скоро перестане бути власною. Польща мусить завжди вважати на те, щоб не дати вжити себе як знаряддя диверсії, якої рахунки буде опісля платити. Польсько-російські відносини не можна укладати на припущенні, що Америка завсіди потребуватиме протиросійського жандарма в середущо-східній Европі і що вона буде його завсіди берегти та піддержувати. Досвід учить, що цінним є відносини з такою державою, якої існування не є завжди загрожене і яка має унормовані взаємини з сусідами".

Як бачимо учень Дмовского бажав „би стану, коли ослаблена Америкою Росія погодилася б на існування Польщі коштом спільного розбору України і Білорусі. Америка, думає Васютинскі, не буде занадто інтересуватися тими теренами. „Американці переконалися, (Мисль Польска, лютий 1948, ст. 8), що пояс безпеки, обчислений в Тегерані по Любеку і Трієст, був трохи завузький, що він не дає безпеки Франції, Голяндії, і що гірше, навіть Англії. Можна припускати, що в майбутньому будуть старатися його поширити. Вони будуть старатися посунути його якнайдальше на схід, але не так далеко щоби собі унеможливити будучу мирну співпрацю з якоюсь Росією. Той пояс безпеки на схід від держав атлантійського берега не буде полосою окупації, чи навіть американської протекції. В понятті американців землі між Францією і Росією мали б бути невтральним тереном і так вони уявляють собі майбутній пояс безпеки. З того висновок, що вони не хочуть, щоби держави, які є в тому поясі, мали в основі злі відносини з Росією і були нею загрожені".

В паризькім ендецькім часописі „Пляцуфка" (ч. 17. з 23. X. 48 р.) читаємо в коментарі до останньої промови Чорчіла, що він вимагає, щоб Совєти відійшли за лінію Курзона, згідно з умовою, заключеною ще в часі спільної боротьби: „Лінія яку він (Чорчил) хотів би тепер зіпхати большевиків, однаково нереальна, як з нашого становища неприйнальна. Польща без Львова і Вильна... не може сповнити своєї ролі в Европі".

В органі політичної групи „Неподлеглосьць і Демократія" (НІД) в „Трибуні" (ч. 13-14 стр. 18) читаємо про конечність федерації народів східньої Европи: „В світі держав з необмеженою суверенністю границя між Польщею і Росією, устійнена ризьким договором, творить конечну забезпеку інтересів Польщі на сході. У взаємних між польським народом і вільними народами Литви, Білорусі і України, добровільно з'єднаними в рямцях федерації держав середньо-східньої Европи, питання границь внутрі федерації не повинно творити перешкоди для співпраці в ім'я вищого, спільного добра". Це становище було якнайрішучіше нап'ятноване в Мисьлі Польскєй. (Квітень 1948 стр. 3). Заперечуючи думку, будьто би українські західні землі були „забезпекою інтересів Польщі", бо це інтегральна частина Річипосполитої, придбана не зброєю, але зусиллями польських поколінь, автор пише: „Одначе політики НІДу готові зрезигнувати навіть з того забезпечення, коли дійде до створення, згаданої в заяві, федерації з участю сусідів зі сходу. Не переймаються вони, як видно, фактом, що і в рямцях тої федерації всі сліди польськости були би до решти винищені на відступлених землях. Крім того вони забувають велику правдоподібність, що сліди члени федерації — а принаймнеше два з поміж них, — легко могли би дістатися знову під російське панування, разом з відступленими теренами".

Польська партія соціялістична, серед якої пробивалася також думка про злагоду українсько-польського спору, на свому бурхливому з'їзді того року станула остаточно на позиціях ризького договору.

(Докінчення буде).

С. Курилів

КАЮСЯ...

(Замість фейлетону)

Розжалобилася душа в якогось „бувшого скитальця", очевидно конспіратора, який припхав в Америку і каже, що перебуває „в середовищі скитальчої націоналістичної братви", та просить „Щоденних", щоб не виявляли його імені, „Скиталець" той, відкрив жилище Курилова в Ню Йорку, причіпив його також до скитальців, припхав йому членство ООЧСУ, а вкінці перехрестив його з Курилова на Керницького, ще й до того Івана... Самий „інформатор" сховався за „залізну куртину" і звідтам кричить, що не може „стравити шкарадної писанини Курилова", а крім того просить редакторів „Щоденних", не виявляли його ім'я публично, бо він живе в середовищі скитальчої братви і ще не досить обізнаний з Америкою, щоб не боятися (на злодієві шапка горить) того роду мешників, за яких уважають себе націоналісти...

Перечитав я є в „Щоденних" раз крізь окуляри, ще раз без окулярів і... знайшовся в „критичному положенні"...

Ніяк не розберу, чому моя писанина шкарадна, особливо для скитальця, який — як сам каже — навіть не обізнаний з Америкою, але зате обізнаний з шкарадною писаниною...

Виходить, щось не теє... Знаю, що я писав про свою поїздку на вакації на фарму до свого приятеля і наробив йому заміть користі — шкоди, ну, але за це вже й моя жінка назвала мене недотепою і я сам себе ошкарадив і це не повинно нікого боліти; знаю, що писав я про Совєтський Союз і про його верховодів, ні але це ж...

Що там може обходити бувшого скитальця якась дика держава, як він вирвався з неї аж до Америки?... Його це не повинно боліти, як хтось там щось скаже на — наприклад — батька всіх телят.

А все таки виходить щось є „шкарадного".

Скиталець каже, що він є українець, жаліється на Курилова за його писання в українському часописові, редактори цього часопису пишуть також по укрбаїнському, але все це на купу виходить чомусь „шкарадно".

Будь тут мудрим...

Я ніколи не застерігав своїх фейлетонів, щоб їх не передруковували і тому й сьогодні не маю нічого проти цього, як „Щоденні" будуть їх передруковувати для своїх читачів... і так того життя як кіт наплакав, хай люди трохи розірвуть свої буденні клопоти і розвеселяться.

А може ви, панове редактори „Щоденних" і ти товаришу скитальче не йдете в парі з нами, з українцями, тільки з москвинами?

Я не хочу в це вірити! Де б у вас взялось стільки підлоти, щоб ви були проти визволення свого народу, проти своєї власної незалежности, української держави!? Я вірю, що ви з нами, що ви проти комуністичних, монгольських гнобителів нашого народу, вірю, що ви проти грузинського ката! Вірю, що ви проти комуністичної московської кліки, проти насильств і катувань МВД... проти невільничих таборів, що ними „батько" засіяв цілий Совєтський Союз.

Во наколи б ви, борони Боже, були не з нами, тільки з московськими комуністами, то тоді ви вже були б не тільки проти нас, але й проти Америки, а це вже зрада! Зрада й підлота!

„Батько Сталін награждає" за таке навіть не кулею з нагана, але ликовим шнуром, якого навіть не вкладає на груди, але на шию... Так... Так... Це вже було б справді „шкарадно"!

Ви тільки подумайте, скільки такий політичний злочинець як Сталін поневолив тером народів, скільки вимордував українців, виморив голодом, скільки загнав в концтабори, в Сибір, в могили?... Скільки живцем позакопував, скільки попалив, обливаючи бензиною? Скільки живцем позамуровано українців у Львові (Бригідки), Тернополі і інших містах? Тільки в одній Вінниці знайшли спільні могили десять тисяч замордованих укрнаїнців, між якими були жінки й діти... Читайте, що говорить бувший совєтський достойник Кравченко, Гузенко і інші. А Косенкіна, — чи вона з радості вискочила з третього поверху в Ню Йорку, що мала від'їжджати на „родіну"?

Товаришу скитальче і ви редактори „Щоденних": запишіть собі у вашій пам'яті, що тільки в одному моєму селі казав „батько" Сталін розстріляти 114 хлопців і молодих мужчин (скільки їх взагалі могло бути в такому малому селі?). Я маю листи від очевидців! Брат мій в повстанцях, а батьки мої, з радості, що совєтська влада, „влада робітників і селян" усталилась в Зах. Україні, перенеслись ентузіястично на той світ... Швагра мого, зв'язаного дротом і обіллятого бензиною, кинули московські варвари в горіючу власну хату, а разом з ним п'ятьох інших молодих людей, а між ними й одну стару жінку (Підкова), які ані з саботажами, ані зо шпіонажами не мали нічого спільного, бо вони були тільки селянами!

Чи вам цього мало? Видно, що мало.

Тому я каюся! Каюся і послухаю вас: не буду писати „шкарадно", а буду писати так, щоб вам подобалось моє писання.

Каюся, що досі писав замало! Від тепер буду більше писати і розкривати звірячі вчинки московських вироднів.

„Бувшого скитальця" можу тільки остерегти, як колись в Україні остерігали батьки старостів і молодого, що ішов в свати до суджені: „коли ви добрі люди і без лихих замірів, то просимо в хату, а коли ж ви люди лихі, то щоб вашим духом тут і не пахло"... Як ти пішов на службу до червоних розпинателів і думаєш зробити між ними карієру, то дуже помиляєшся. Вони тебе скорше чи пізніше за такі „інформації", які ти їм про мене подав, копнуть як здохлого кота, а коли ти ще й досі „вештаєшся поміж скитальчою націоналістичною братвою" — то мені тебе жаль, що ти аж до Америки гнався... Скитальча націоналістична братва колись з тобою також розчислиться за конспіраторство. А Івана Керницького остав в спокою, бо він дотепер ще з вами не мав нічого спільного, ані зо мною.

А вас, дорогі товариші, скільки ви дальше будете обстоювати і вихваляти московських катів, буду чесати по спинах дротяною щіткою проти шерсті і натирати болючі місця гарячою паприкою. Хай вам від моїх писань буде так мило, як сьогодні мило живеться моєму народові під совєтським, монгольським чоботом.

Так, я каюся, що писав замало!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Бракує робітників до народної праці.

Хоч прикро говорити про вдячність за народну працю, одначе й цю справу треба витягнути на денне світло. Живучи в Ню Йорку понад 20 років маю нагоду спостерігати додатні й відемні сторони нашого прилюдного життя. Про додатні пишеться доволі часто з належними й неналежними похвалами, про відемні тепер пишуть мало. Мабуть тому, що мало народних робітників уже зустрічаємо при праці, як це колись бувало і не хочемо їх зноохочувати.

Особисто знаю багато таких людей, які серед найгірших часів не занедбували своїх громадських обовязків. Це такі люди, що не тільки присвячували увесь свій вільний час на працю в товариствах, але й свої гроші докладали. Це були правдиві піонірі, яких не відстрашували ні напасті, ні перешкоди, ні навіть особиста нужда.

Одначе прийшов час, що вони постарілися, а з цим і вичерпалися з сил. Вони вже не радо ходять на громадянські зібрання, навіть і імпрези і поволі нове або молоде громадянство їх забуває. Ще памятають їх, коли йде яка збіркова кампанія. Тоді таки зайдуть до їхньої хати за жертвою. Та в якім стані застають колядники чи інші громадські „колектори" давніх піонірів? — Вони часто жалуються на те, що вони самі тепер потребують допомоги і що громадянство на них забуло.

Є між ними такі, що, як здається, могли б ще працювати, одначе вони не хочуть уже брати відповідальні уряди в наших товариствах, клубах та установах. Молодим це вглядає дивно, бо колись по 10-20 кандидатів голосилося на якийсь уряд, а сьогодні не можна допроситися й одного кандидата. Виринає питання, що за причина такого явища?

Думаю, що тут троха винно громадянство як цілість. Буває в нас людина, що роками цілими працює, але прийде якийсь молодший і відразу хоче усувати старшого з його становища і самий висувається наперед, не перебираючи в способах. Старші, випробовані народні робітники, не напихаються на почести; вони добре знають, що до почесних становищ привязана й праця. Але вони теж знають, що молодий, недосвідчений, але амбітний чоловік швидко зneохотиться і покине роботу, а на його місце ледви, чи прийде хто інший, коли завважає, що загал не постоїть за давнім працівником.

Недостачу народних робітників пізнати головно в такий установі, як Обєднаний Комітет Українських Національних Товариств у Ню Йорку. Тепер іде велика справа, бо праця за визволення української землі. Велика нюйорська громада вела колись перед в такій роботі. Були здвиги, були походи, були маніфестації. Про це писали газети, ішов рух і приклад для інших громад. Тепер, на жаль, нема кому навіть добре такі народні свята улаштувати, що вже увійшли в традицію. Як тому зарадити — не знати. Але варта над цим призадуматися таким, що хочуть бачити відродження народного життя в Ню Йорку на колишні розміри.

В. Хоміцький.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Коляда на скитальців і УПА.

Група нових українських імігрантів, живуючих в Шікаго, заколядувала підчас цьогорічних Різдвяних свят $334, з яких $200 вислано до ЗУАДКомітету на рятування української скитальщини, а $164 до ООЧСУ на допомогу УПА в краю.

Жертвували в доларах: Анна Олексій 2, Евген Команишин 5, Степан Мазяк 5, С. Тимець 2, Д. Шмирко 2, Е. Зубрицький 2, В. Керечинський 1, д-р М. Кривий 2, О. Вишиваний 2, В. Березовський 2, д-р Іван Смук 10, Ф. Васильовський 2, Володимир Черняк 10, М. Войтків 3, Анна Свірська 3, Тимко Курко 5, Іван Хінанський 5, Іван Данилевич 4, Микола Волковецький 5, Ю. Тимчук 3, Я. Лоїв 2, Віктор Кузьма 5, П. Гавалюх 3, П. Веньгрин 1, ОО. Василіяни 10, І. Савків 2, М. Гудз 2, Т. Гресько 2, І. Левтох 2, А. Дідух 2, П. Шиян 2, І. Дитко 2, В. Бас 3, М. Корпяк 2, М. Романчук 5, О. Забитко 2, Тома Подола 5, Д. Дучак 3, Йосиф Яворський 5, Гнат Забіяка 5, Лобойко 3, М. Прийма 1, Гедлі 1, І. Струц 1, Д. Сен 2, М. Кулак 3, Максим Леськів 5, Анастазія Бравн 10, О. Капустянюк 2, Григорій Дзявроник 5, М. Микитин 2, М. Попій 2, В. Солтис 1, І. Косович 3, Іван Дужанський 5, П. Зібар 1, Данило Сенів 5, О. Кочан 3, Антін Струц 5, П. Дзидзан 2, Петро Гладкий 5, В. Кузів2, Бойчук 5, І. Оленець 3, Українсько-Амер. Клюб 3, Филип Опиханий 5, П. Новотна 1, М. Семчук 3, Теодор Котинський 5, Анна Болковська 2, Берестянський 1, М. Ракуш 2, О. Качор 2, Ф. Гошко 2, М. Пилипів 3, Чарлс Поп 3, А. Іванків 3, И. Стен 3, І. Чиж 3, І. Горох 1, Олена Романів 3, Дмитро Хоркавий 5, Степан Куропась 5, Василь Музика 5, Олександра Музика 5, М. Ровін 3, Н. Собор 3, Василь Паньків 5, М. Дуда 3, Ізидор Ванджура 5, Т. Івасечко 2, Володимир Коцовський 5, Софія Коцовська 2, И. Лесюк 3, Р. Ґерісон 2, С. Чуба 2, М. Мелешко 3, Г. Дзявроник 2, В. Дужанський 2, Павліна Романів 5, Анна Поплавська 5.

НАЛЯКАВ МАМІВ!—РойЛісагор (чи не Лисогір! — Ред.) з Алберти, Канада, прибув до Сейнт Луїс на „трейлері" з „великими котами" і розташувався в сусідстві мешкальних домів. Цікаві дітиська відчепили заслону і остовпіли, побачивши львів. Зачали кричати, а на їх крик прибігли мами, що ще більше налякались, ніж їхні діти та зараз покликали поліцію, яка знайшла в клітках ще канадійського медведя, малпи і пса. Усе це творило „трупу", з якою Лісагор думав влаштовувати вистави. Наразі уся та менажерія опинилась в Товаристві охорони звірят.

АДВ. І. ПАНЧУК ПРО З.У.А.Д.К.

(Докінчення зі стор. 1-ої)

Женевська конференція ІРО з черги виявила велике значення ЗУАДКомітету, приймаючи цілий ряд запропонованих ним рекомендацій, зокрема щодо орієнтації тих скитальників, які виїжджають до ЗДА. Адв. Панчук був в Женеві одинадцять днів і за той час він відбув багато конференцій з представниками ІРО та її поодиноких відділів, як правної оборони, піклування дітьми, науковцями, відділом преси і т.д., добиваючись всіляких конкретних результатів.

В Німеччині адв. Панчук відбув наради з представниками української еміграції та зорієнтувався в їх потребах і побажаннях. Він стверджує, що крім широко закроєної переселенчої акції, яку веде ЗУАДКомітет в Европі, є необхідність продовжувати і конкретну матеріяльну та правну допомогу, що з черги вимагають великих фондів.

Голова ЗУАДКомітету, адв. І. Панчук, стверджуючи цю безприкладно велику працю, яку від імені американських українців веде ЗУАДКомітет та яка дала вже такі великі результати, звертається з гарячим закликом до американсько-українського громадянства, щоби вони і в дальшому всебічно піддержало ту працю, збільшуючи свою жертвенність та виставляючи якнайбільше завірень для нових імігрантів. ЗУАДКомітет — твердить адв. І. Панчук — є сьогодні установою, яка здобула найбільшу увагу і признання з боку заінтересованих в її праці американських та міжнародних властей, яка стала найбільшою надією і рятунком для українських скитальників та яка приносить велику честь і славу для американських українців та для української справи.

ЛИТОВЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОКІНЧЕННЯ ПОЛІТИКИ НАРОДОВБИВСТВА

Ню Йорк. — З нагоди 31-річчя незалежности Литви відбулося в готелі Капітоль у неділю віче, на якому промовляв прибувший щойно з Европи монс. Микола Крупавічюс, провідник комітету визволення Литви. Він зясував совєтський терор у Балтійських країнах, жертвою якого впало 700,000 литовців, вивезених до невільничих таборів з невідомим числом погибших. Литовсько-Американська Рада видала при цій нагоді комунікат, у якому домагається покінчення советської політики народовбивства. Іменем Української Національної Ради в Европі склав привіт її представник, інж. Дмитро Андрієвський. Від Українського Конгресового Комітету промовляв проф. Лев Добрянський. Приявних було 1,100 осіб.

ПРИХАЛИ НОВІ ІМІГРАНТИ

Бостон. — Транспорт, який приїхав у пятницю 11 лютого через Бостон, обіймав 210 українців, з яких майже половина виїхала на фарми до Мериленд. З ними поїхав туди д-р Волод. Ґалан, ген. директор ЗУАДК. У пристані обслугував нових українських імігрантів місцевий відділ ЗУАДК під проводом пань Давискиба й Мороз, а з нюйорського У. Переселенчого Осередка пані: Анна Курило, Катерина Пелешок, Іванна Бенцаль і адв. М. Радик. Всі імігранти дістали на дорогу перекуску крім грошей на потреби підчас подорожі.

ВСТАВАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24. січня 1949 року помер у 64. році життя

ПЕТРО ДАНЧИШИН

член У. Н. Союзу відділ 292 в Дітройт, Міш.

Покійний вступив до У. Н. Союзу в 1920 році. Походив з села Дрогаїв, пов. Перемишль, Західна Україна. Полишив у смутку жену Марію, 3 дочки і сина Івана.

Похорон відбувся 27. січня до укр. катол. церкви св. Ів. Хрестителя, а відтак на цвинтар Holy Sacramet, при участи родини, членів відділу і знайомих. — В. И. П.!

П. Кізел, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЕНОРА, ОНТ. КАН. — Річні збори від. 428 відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 7. ввечір, домі п-ва Галів, 817 — 4th St., N. Kanora. Просимо всіх членів прийти на час. — За урд: Трембач.

CLEVELAND, OHIO. — St. Mary's Lodge 112 is hoding its monthly meeting Sunday, February 20, after 3rd Mass. We urge all members to pay up their dues. — R. Kupchic, Sec'y. H. Prociw, Treas.; E. Saak, Pres.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 1. попол., в домі Тов. У.А.Горожан, 847 Н. Френклин ул. Взиваємо членів, котрі платять річно, щоби прийшли і заплатили свої вкладки, бо з каси Тов. не можна за нікого висилати вкладок. Вписуйте своїх дітей і внуків до Союзу на наймодерніші поліси.—С. Чорномаз, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов. від. 37, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що місячні збори збори відбудуться в четвер, 17. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон ул. Просимо прийти на ці збори в означений час, бо будуть важні справи до полагадження. На продовженні річних зборів вибрано урядниць на 1949 рік: Анна Пограничча, предс.; Анна Горін, заст.; Анна Гнатюк, фін. і рек. секр.; Марія Процак, заст.; Анна Ґенеґа, кас.; Анна Сурмай, заст.; Марія Полевчак і Марія Проціяк, контр. комісія; Дарка Могила і Паранька Чечіль, надз. хворих; Е. Ґаліонович дел. до У. Н. Дому; Т. Костишин, заст.; Анна Гнатюк, А. Пограничча і А. Ґенеґа, дел. до Центр. Комітету. Просимо приєднувати нових членкиць до Сестр. і відділу. Приймаємо к старших так і дітей на різні кляси обезпечення. — За уряд: А. Пограничча, предс.; А. Ґенеґа, кас.; А. Гнатюк, фін. секр.

БРОНКС, Н. Й. — Збори Тов. Любов, від. 298, відбудуться в суботу, 19. лютого, в год. 8. ввечір, в церковній галі, 1745 Вашинґтон Еве. — В. Морозович, секр.

ТАРЗАН, ч. 2032. Складення зловіщого пляну.

Підчас пяти років примусового вигнання Редзік часто виходив з своєї самітної печери і йшов цілими милями на високу скелю.

Там він споглядав з тугою на овид, поза яким лежала цивілізація; а він за нею зідхав.

Саме серед такої нагоди він завважав талановитого Тікара і його прегарну трейнерку.

Він зрозумів, що цього левика можна використати як засіб, щоб дістатися назад до цивілізації. Отже тому він рішився викрасти їх обоїх.